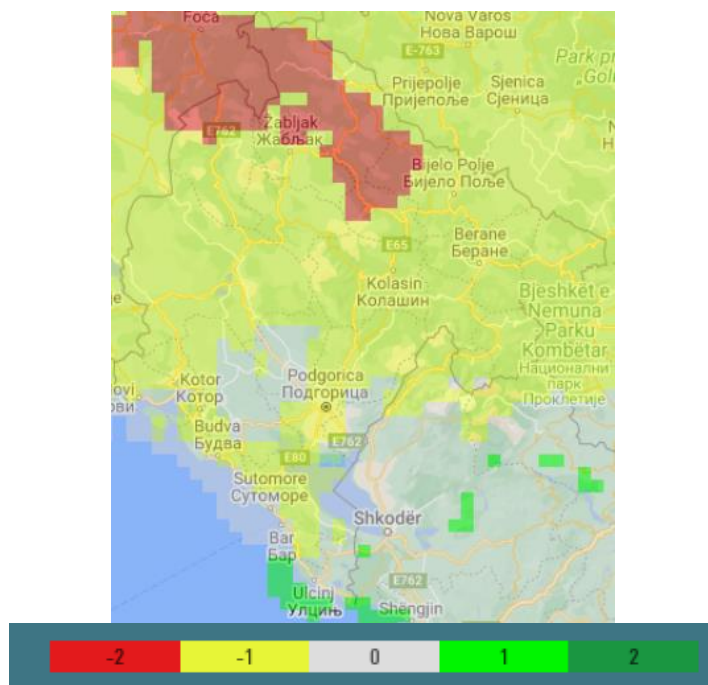

BILTEN ZA PRAĆENJE SUŠE
PRELIMINARNA ANALIZA /septembar 2022.godine

IZGLEDI

Prema simulaciji modela¹ za 60- dnevne akumulirane anomalije površinskih padavina, u periodu od **8. septembra do 6. novembra** (slika 1) prognozira se da će veći dio Crne Gore biti u kategoriji **šušnih padavina** i švrlo sušnih uslova. To znači da se očekuje da će 60-dnevne akumulacije površinskog vodnog bilansa biti znatno smanjene u odnosu na normalne vrijednosti za jesen.

Slika 1. 60- dnevne akumulirane anomalije površinskih padavina, u periodu od 8. septembra do 6. novembra prema modelu korišćenom u alatki za praćenje suše.

STANDARDIZOVANI INDEKS PADAVINA

SPI 3 analiza akumuliranih padavina tokom 3 prethodna mjeseca

Sjeverni region:

¹ <https://www.droughtwatch.eu/>

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

PLJEVLJA: Nakon kratkotrajnog nedostatka padavina krajem avgusta, smanjenja sadržaja vlage u površinskim slojevima zemljišta i nagovještaja razvoja suše (SPI1 -0,5 i SPI3 -0,1) septembar je bio kišovit, sa ukupnom količinom padavina veće od prosječne za skoro 50%. Vrijednosti SPI1 i SPI3 su rasle tokom cijelog mjeseca, od vrijednosti 0 početkom septembra, do vrijednosti SPI1 +1,12 (umjereno vlažno) i **SPI3 +0,78 (normalno vlažno)** na kraju mjeseca, što je pokazatelj da je u ovom periodu raspoloživost vlage u zemljištu bila zadovoljavajuća za sve poljoprivredne kulture.

ŽABLJAK: Poljoprivredna suša koja je krajem avgusta izgubila na intenzitetu (SPI3 -0,47), u septembru je prekinuta, na što ukazuje rast **SPI3** od +0,01 početkom, **do +0,79** na kraju mjeseca što uslovi vlažnosti su bili **normalni** i snabdjevenost biljaka vodom zadovoljavajuća.

KOLAŠIN: Višemjesečna suša, ali već krajem avgusta oslabljena poljoprivredna suša, završena je početkom septembra. Vrijednosti SPI3 su rasle od -0,05 (normalno sušno) početkom mjeseca, do čak +2,22 (ekstremno vlažno) njegovim krajem. Međutim, većim dijelom septembra preovladavali su **normalni uslovi vlažnosti - SPI3 od +0,03 do +0,82.**

Centralni region:

PODGORICA: Vrijednosti **SPI3** indeksa su do polovine septembra bile negativne, ali sa tendencijom rasta (od -1,51 vrlo sušno, do -0,41 normalno sušno) i ukazivale su na slabljenje višemjesečne poljoprivredne suše. U drugoj polovini mjeseca suša je prekinuta. SPI3 je rastao i na kraju mjeseca je iznosio +1,51 (vrlo vlažno), međutim većim dijelom septembra bilo je **normalno sušno, do normalno vlažno**, kada je snabdjevenost vegetacije vodom poboljšana.

NIŠIĆ: Jaka poljoprivredna suša je nastavljena tokom septembra. Prema vrijednostima SPI1-0,44 i SPI3-1,26 (08.09.), suša je dobijala na jačini do kraja prve dekade, od kada polako počinje da slabije i da preovlađuju **umjereno, do normalno sušni uslovi**. Sadržaj vlage u zemljištu je i dalje bio nedovoljan za potrebe većine poljoprivrednih kultura, a posebno onih sa dubljim korjenovim sistemom. Vrijednosti SPI3 indeksa su tek krajem mjeseca (od 27.09.) postale pozitivne (SPI3 do +0,39), uslovi vlažnosti normalni, a poljoprivredna suša prekinuta.

CETINJE: Poljoprivredna suša koja se razvila u julu i avgustu jačala je tokom septembra, do 08.09., kada je SPI3 iznosio -1,74 (vrlo sušno). Međutim, već krajem prve dekade dolazi do većeg priliva kišnih padavina, brzog porasta SPI1 i SPI3 (vrijednosti 0) i završetka poljoprivredne suše. Većim dijelom septembra **SPI3** je iznosio do **+0,99** i **normalni uslovi** vlažnosti su bili preovlađujući.

Južni region:

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

BAR: Višemjese na poljoprivredna suša je nastavila da se pojavava tokom prve sedmice septembra i bilo je umjereno do vrlo sušno. Od druge dekade stanje vlažnosti se postepeno popravljati i vrijednosti SPI1 i SPI3 su bile pozitivne, ali je do završetka poljoprivredne suše došlo oko sredine septembra, od kada je SPI3 svakodnevno imao vrijednosti >0 (do +0,76) – normalni uslovi vlažnosti.

SPI 6, 9 ili 12 analiza akumuliranih padavina tokom 6, 9 ili 12 prethodnih mjeseci

Sjeverni region:

PLJEVLJA: Prema vrijednostima SPI6 (od +0,14 do +0,78) i SPI9 (od +0,21 do +0,46) uslovi vlažnosti su tokom septembra, kao i prethodnih mjeseci, bili **normalno vlažni** i nije postojala tendencija razvoja hidrološke suše.

ŽABLJAK: Do kraja avgusta je postojala tendencija razvoja hidrološke suše. Međutim, zahvaljujući većem i obilnijem prilivu padavina u septembru do njenog daljeg razvoja nije došlo, na šta ukazuju indeksi SPI6 i SPI9. Vrijednosti SPI6 su već po etkom mjeseca bile pozitivne, do +0,03, a na kraju mjeseca su iznosile do +1,0 (većinom **normalno vlažno**). Vrijednosti SPI9 su većim dijelom mjeseca iznosile od -0,33 do +0,12 (većinom **normalno sušno**), a samim krajem mjeseca do +0,17 (normalno vlažno).

KOLAŠIN: Jaka hidrološka suša koja traje mjesecima nije prekinuta tokom septembra. Prema vrijednostima SPI9 i SPI6 suša je tokom septembra samo poela da gubi na intenzitetu, iako je priliv kišnih padavina bio višestruko veći i od prosjeka. Vrijednosti SPI9 i SPI6 su većim dijelom mjeseca bile negativne. Vrijednosti SPI9 su iznosile do -1,32 (**umjereno sušno**), da bi tek 30.09. dostigle pozitivnu vrijednost od +0,03 (normalno vlažno). SPI6 je iznosio do -1,17 (**umjereno sušno**) i tek je u trećoj dekadi mjeseca imao pozitivne vrijednosti, većinom do +1,0 (normalni uslovi vlage).

Centralni region:

PODGORICA: Hidrološka suša koja traje od prošle jeseni nastavila je da traje u prvoj sedmici septembra, kada je SPI9 imao vrijednosti do -2,09, a SPI6 do -2,39, što su bili ekstremno sušni uslovi. Daljim tokom mjeseca je došlo do većeg priliva kišnih padavina, ali je hidrološka suša i dalje trajala - SPI9 je do kraja septembra imao negativne vrijednosti, a SPI6 je oko druge dekade bio sa pozitivnim vrijednostima, koje nadalje nisu značajnije rasle, što sve govori da je suša samo izgubila na intenzitetu. Većim dijelom septembra stanje vlažnosti se može opisati kao **umjereno do normalno sušno**.

NIKŠIĆ: Jaka hidrološka suša prisutna od prošle jeseni nije prekinuta u septembru. Vrijednosti indeksa SPI9 koje su većinom iznosile između -1,86 i -1,43 (**vrlo sušno**), govore da je bila i jača nego prethodnih

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

mjeseci (umjereno su-no). Na jačinu hidrološke suše ukazuju i vrijednosti SPI6, koje su tako e bile negativne i većinom iznosile od -1,62 do -0,65 (**vrlo do normalno sušno**). Međutim, zadnjih dana mjeseca došlo je do većeg porasta vrijednosti SPI –to je ukazalo na postojanje tendencije slabljenja suše u narednom periodu.

CETINJE: Hidrološka suša prisutna od prošle jeseni nije prekinuta u septembru. SPI9 je u prvoj sedmici iznosio do -1,47 (umjereno su-no). Daljim tokom mjeseca je rastao i većinom iznosio između -0,96 i -0,27 (**normalno sušno**), –to je uz rast **SPI6**, koji je od druge dekade septembra bio sa pozitivnim vrijednostima od 0 do +0,78 (**normalno vlažno**), ukazivalo na tendenciju slabljenja suše.

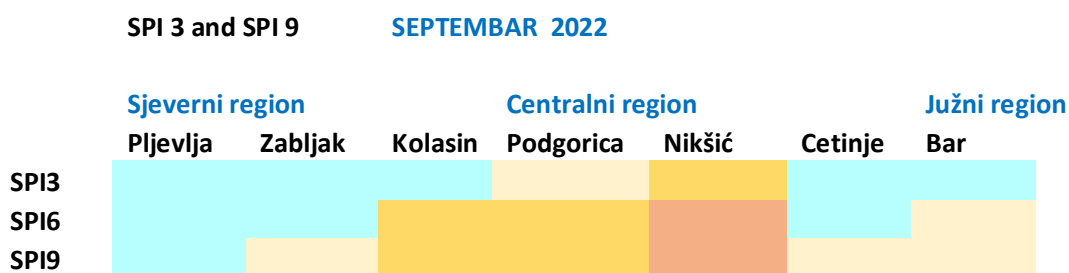
Južni region:

BAR: Hidrološka suša koja traje od prošle jeseni nastavila je da se pojačava u septembru, do 08.09., kada je SPI9 iznosio -1,48 (umjereno su-no), a SPI6 -1,58 (vrlo su-no). Od druge dekade suša počinje postepeno da slabi. Vrijednosti **SPI9** i **SPI6** su se kretale u intervalu od **-0,99 do 0**, pa je većim dijelom septembra bilo **normalno sušno**. Do kraja mjeseca suša nije prekinuta, ali je postojala tendencija njenog slabljenja.

zaključak:

Poljoprivredna suša je do kraja septembra završena u svim posmatranim oblastima, dok je hidrološka, i pored višestruko većih padavina od prosjeka, u Nikšiću, Baru, Kolašinu, Podgorici i Cetinju, nastavila da traje oslabljenim intenzitetom. Na kraju septembra sušom je najpogođenije bilo područje Nikšića.

Mapa SPI3, SPI6 i SPI9 indeksa

SATELITSKA OSMATRANJA STANJA VEGETACIJE

Predlog: ovaj dio bih mogla ja, ali ako fleli neko od vas, molim predlofite.

ANALIZA UTICAJA SUŠE

Tokom septembra su uticaji i posljedice su-e na prirodu i dru-tvo bili manji nego proteklih mjeseci. Na osnovu pra enja su-e, analize SPI indeksa, mofle se re i da je tokom i krajem septembra poljoprivredna su-a prekinuta u svim krajevima Crne Gore. Ukupna koli ina dospjelih ki-nih padavina je iznosila zna ajno iznad prosjeka, sadrflaj vlage u zemlji-tu je znatno pove an i biljke vi-e nijesu trpjele zbog njihovog nedostatka. Me utim, prekid su-e u septembru za ve inu poljoprivrednih kultura stigao je prekasno i -tete koje je izazvala u proteklom periodu bile su nenadoknadive. Za razliku od poljoprivredne, hidrolo-ka su-a u septembru nije zavr-ena, ve je samo gubila na intenzitetu. Nivoi podzemnih voda ije je punjenje preduslov da se pojave povr-inske vode i dalje su bili niski, pa je hidroenergetski sektor i dalje bio zna ajno pogo en. Prema informacijama iz elektroprivrede Crne Gore (EPCG) energetska situacija se do kraja septembra nije zna ajnije popravila, jer su dotoci na rijekama i nivoi akumulacija hidroelektrane (HE) Peru ica bili mali. Naime, iako su tokom septembra ki-ne padavine na teritoriji Nik-i a bile izda-ne, oko 46 odsto vi-e od prosjeka, dotok rijeke Zete je "bio na nuli", dok se dotok na Pivi ne-to pobolj-ao. Iako je hidrolo-ka su-a imala tendenciju slabljenja, smanjenje njenog negativnog uticaja o ekuje se tek u narednim mjesecima ukoliko ki-ne padavine budu u koli ini kao u septembru. Zbog priliva ve e koli ine padavina zavr-ena je i ljetnja poflarna sezona. Zadnji ve i -umski poflar se desio u okolini Ulcinja, na brdu Pinje-gdje je gorjela velika povr-ina borove -ume. Poflar je izbio 21.septembra kada je borbom sa zemlje i iz vazduha stavljen pod kontrolu, ali je potpuno uga-en 23.septembra. Pra enje su-e u Crnoj Gori - analiza vrijednosti SPI indeksa, pokazali su da tokom proteklih mjeseci samo na podru ju Pljevalja nije bilo razvoja su-e i njenih negativnih posljedica.

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

Foto: Slano jezero (vještačko jezero za potrebe HE Perućica, izvor: Mirjana Ivanov, 06.09.2022.)

Foto: rijeka Morača (Podgorica, kod mosta Milenijum, izvor: Mirjana Ivanov, 13.09.2022.)

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

Foto: Crno jezero, Nacionalni park Durmitor (izvor: Danijela Mini , 18.09.2022.)

Izvor:

<https://www.vijesti.me/vijesti/drustvo/622889/vazduhoplovci-vcg-lokalizovali-veliki-pozar-u-okolini-ulcinja>

<https://jadrannovi.me/vijesti/ekonomija/i-dalje-nedovoljno-kise-za-struju-iz-he/>

<https://pogled.me/djukanovic-veca-cijena-struje-ne-rjesava-probleme-epcg-a-stvara-ih-gradjanima/>

<https://www.cdm.me/ekonomija/kisa-nije-popravila-energetska-situaciju/>